№ 11 Wilnia, 30 Traunia 1920 h. Hod III

KRYNICA

CHRYSCIJANSKAJA TYDNIOWAJA HAZETA

Redakcyja i Administracyja: Dom pry Kaścieli św. Jana, 2. Ad 9 da 11 i ad 3 da 5 hadziny.

„KRYNICA“ KAŠTUJE:
na hod 40 rb., na pauhoda 20 rb., na 3 miesiacy 10 rb.
Asobny numer 1 marka.

Č—wyhawarywaicca jak polskaje cz i jak rasiejskaje ч. Š—jak sz i jak ш.

NAŠ ČAROD.

Kali my hlanim u niedalokuju minuuščynu, dyk ubačym tam duža cikawyja zdareńnia, cikawyja źjawiščy. Woś na askołkach dauniejšych carskich dziaržau Rasiejskaj, Niamieckaj i Austro-Wenhierskaj budujucca wolnyja, niezaležnyja dziaržawy. Tak paustali dziaržawy sławian paudzionnych: Čechau, Sławakau, Sławencau, Charwatau, dziaržawy pad nazowam Čecho-Sławija i Juho-Sławija; nia inakš paustała Połčša i tak nazwanyja dziaržawy, što raźmiaścilisia nad moram Baltyckim i zawucca Nadbaltyckimi: Litwa, Łatwija, Estonija, Finlandyja, a na paudni dauniejšaj Rasiei: Azerbejdžan na Kaukazie i Ukraina.

Z usich hetych maładych dziaržau ciapier najsilniejšaja Polšča; jana, praŭda, u nutry swaim šmat jašče čaho nie dawiała da paradku, ale zatoje stwaryła silnuju armiju, jakaja źjaulaicca adnoj z asnounych padporau dziaržaunaj budowy. Hetaja siła Polščy tak aslapiła endekau (bolšaść panou i duchawienstwa), što jany usie tyja narody, ziemli, jakich ciapier zajmajuć Palaki, jak Biełarusau, Ukraincau, Litwinou, zamiest widzieć wolnymi i niezaležnymi, žadalib, kab hetyja narody stanawili zwyčajnuju častku Polskaj Dziaržawy, jak dauniej hetyjaž narody stanawili častki carskich dziaržau. I tak jano stałasiab, kab dy nie haława Načalnika Polskaj Dziaržawy J. Piłsudskaha. Čaławiek hety, jaki, praudu kažučy, i zrabiu Polšču takoj, jakoj jana ciapier jość, dobra razumieje, jak pakirawać dziaržaunaje žyćcio Polščy z susiednimi narodami.

J. Piłsudski dobra wiedaje, što štykom možna zrabić supakoj i paradak, ale nie nadouha; jon dobra wiedaje, što žyć u trywałkaj zhodzi z susiednimi narodami možna tolki tady, kali žyćcio hetych narodau pabuduicca nie na kołkich štykach, ale na wiečna miakkaj i miłaj sprawiadliwaści i praudzie. I heta, a nia što inšaje, majučy na woku J. Piłsudski pryznau niezaležnaść Ukrainy, balšawikou prahnau až za Kijau i takim čynam dapamoh i dapamahaje Ukrainskamu Narodu budawać swajo dziaržaunaje žyćcio. A ciapier pryšou čarod na nas. Astajecca zrabić zakładziny Biełaruskaj Dziaržawy i dapamahčy zbudawać jaje. Hetaho wymahaje supolny interas Polščy i Biełarusi.

Užo usie bolš-mienš kulturnyja narody na ziemlach dauniejšych manarchijau žywuć wolna, niezaležna. Apošnija padziei pryniesli wiestku pryznannia žydom Palestyny, jak ichnaj baćkauščyny. Niaužož nam našaj Baćkauščyny nia pryznajuć, niaužo-ž dola naša tak horkaj, jak dahetul, zausiody budzie? Mocna wierym, što nie. Ciapier pryšou naš čarod.

Ihnat Paparać.

KUTOK AB UNII.

Našym časam, kali biazwierje staraicca padciać Chryścijanstwa u samych jaho kareńniach i žadaje zamazać imia Chrysta ŭ rozumie i ŭ sercy usiaho kulturnaha čaławietstwa — wiernyja Chrysta pawinny jaknajciaśniej złučycca miž saboj, kab supolnaj siłaj adapchnuć napor na Praudu. Z abjednańnia duš kožny Chrystou žaunier čerpić dla siabie nowyja siły dla baraćby sa złom, z wyradženniem duchowym. U abjednańni duš ćwicieć biaźmiežnaja lubou Božaha Wučyciela; henaja lubou, jakoj Jon «zwajawau świet»...

Ale jak horka robicca na dušy ŭ taho, chto parauniaje hety wialiki ideał z sumnaj sapraudnaściaj. Chryścijanski świet, zamiest taho, kab ažyćciouliwać u sabie jednaść, jakoj Chrystos žadaje, świet hety jość prykładam nizkaha, soramnaha raźjednańnia. Asobnyja chryścijanskija hramadziańswy zmahajucca miž saboj, i, zamiest taho, kab złučanaj siłaj paustać prociu worahou Praudy, jany, wajujučy miž saboj, daremna hubiać swaje siły. Tolki chryścijanskaje abjeynańnie prymusić usio čaławietstwa schilić swaju hołau prad Kryžom Zbaucy świetu!..

„V. V.“

† Ś. P. Ksiondz Pranuk Budźka.

Dajšła da Wilni sumnaja wiestka ab śmierci ksiandza Pranuka Budźki. Pamior jon u Janotrudzie, što pry st. Hłušanina, na darozia miž Połackam i Wiciabskam. Piranosiačy šmat ździeku ad balšawikou, zachwareu byu na zapaleńnia łohkich i na Hramnicy—2 lutaha 1920 hodu adyjšou na toj świet, majučy usiaho 36 hadou.

Rodam jon z wioski Woznauščyna Parachwienauskaj parachwii, Wialejskaha pawietu, Wilenskaj huberni. Wučyusia śpiarša ŭ Budsłauskaj škole, pośla u Wialejca ŭ pawiatowaj škole, tady u Wilni, adkul padausia u Katalickuju duchounuju sieminaryju u Pietrahrad. Tam syšousia z biełaruskimi dziejačami u prafesara Šypiłły i zapaliusia da pracy dziela adradžeńnia Bielaruskaha Narodu. Jašče byušy klerykam u sieminaryi addausia literackaj pracy, pišučy pa biełarusku staciejki, a najbolš tłumačučy na biełaruskuju mowu relihijnyja knižki. Skončyušy nawuki u sieminaryi, jak dyjakan užo pirajšou na nawuki na swoj košt u Duchounuju Akademiju. Praz hod nawuki zžyusia z hrošaj i dalej u Akademii wučycca nia moh. Wiarnuusia tady u sieminaryju, kab paświacicca na ksiandza. Ale tam jon byu užo wiadomy jak biełaruski dziejač i świačennia nia moh dačakacca. I tolki dziakujučy paddzieržcy z boku prałata Denisewiča, biełarusa, praz hod pakuty a praz dwa hady pośla nawuk u sieminaryi, niabošcyk dačakausia świačeńnia.

Byu jon šmat hadou wikarym u Połacku, adkul łubiu jeździć na festy ŭ Ułłu i u inšyja parachwii hawaryć kazańnia pa biełarusku, na što byu majstram i adnym z pieršych kaznadziejam biełaruskim. Byu pašla šmat hadou u Pietrahradzie wikarym pry kaścieli św. Stanisława. Za douhi čas ksiandzoustwa byu usio wikarym, a na probašča papaści nia mieu łaski, bo byu biełarusam, bo mieu metu pačać hawaryć da swaich parachwijan-biełarusau kazańnia pa biełarusku. A kab swaje dumki spounić niabošcyk kupiu byu u douh chwalwarak s kaplicaj u dreulanym domie, dzie i asieu

byŭ 1917 hodu, dzie i zawioŭ biełaruskija kazańnia i kaścielnyja pieśni. Jaho starańniem wyšli z druku pa biełarusku knižki: 1) Katachizm, 2) Sw. Andrej Babola, 3) Swiataja Historyja, 4) Kaścielnyja Abrady.

Spi, Bracie, spakojna u rodnaj ziamlicy! Ciažkoj jana Tabie nia budzie—Ty byŭ dobrym słuhoju našaho Wučyciela Chrysta. Ty byŭ wiernym Synam našaj Maci-Biełarusi! Duch Twoj niachaj spakojna na Biełaruś spaziraje i niachaj ciešycca wiečna, widziačy jak na N-wie Rodnaj dobraje ziarnio Taboju zasiejana, bojka i nadziejna ŭ nieba ŭzrastaje...

A. B.

ĆAMU „KRYNICA" WYSYCHAJE?

Prykmieciŭ, bratočki, ja, što „Krynica", naša adzinaja darahaja hažetka, „wysychaje", što dalej, to radziej wychodzić, zawiecca tydniowaj, a tym časam atrymliwajem jaje raz praz dwa — try tydni. Małaja jana sama i kab drukarniu prajšci treba nia bolš, jak dzień.

Zarezaje „Krynicu" daražynia papiery i daražynia pracy drukaroŭ.

Z hrašej padpisčykaŭ daŭno-b, „Krynica wysachła; trymajecca jana tolki dziakujučy achwiarnaści ščyrych Biełarusaŭ, ale i hetaj achwiarnaści nie chapaje.

Jość u Wilni Biełaruskija kooperatywy, ale nima dla našaj literatury musić ad ich karyści, choć u statuci kooperatyŭnym pišecca, kab častka dachodu dawałasia na mety praświetnyja, a moža sa statutu Biełaruskich kaaperatywaŭ hetki artykuł ab praświeci wykinuty jak nie patrebny, dyk škoda...

Nia čutna u Wilni i pra Biełaruskija wiečarynki (spektakli). U inšych miastoch literatura čerpaje najwialikšuju uspamohu z hetaj krynicy.

Časta robiacca wiečary z čysta praświetnaj metaj.

Dzieła praświety karyść daje i sam wiečar i hrošy ad jaho zbiranyja.

U nas Biełarusaŭ hetaho nima. Usiakaja arhanizacja idzie paasobku i nikomu nima dzieła da taho, kali jakaja z ich słabieje sochnie, jak „Krynica".

Škada, što hramadzianskaje pačuccie słaba trywaječ u nas — Treba parupicca brać prykłady ad Palakoŭ, Žydoŭ, Litwinoŭ... U ich treba brać nam nawuku.

A. W.

PIŚUĆ DA NAS Z BIEŁARUSI.

KARYCIN, Sakolskaha paw.

I ŭ nas Biełarusy adzywajucca. Ludzcy našy čytajuć pakrysie hazetki i dumajuć, što budzie. Bo taki, miž nami kažučy, što ciažka, to ciažka. Žywuć u nas ničoha, ale niejak tak dušu hniacie, choć ty žywym u ziamlu leź. Stroim my tut i hulni i predstaŭleńnia, ale ŭsio niejak niatoje.

A narod u nas dobry: i da tanca dobry i da ražanca ničoha sabie; I kooperatywu majem i hurtujemsia dzie maha. Ale niejak sumna, bytcym zhubiŭšy što, I praŭdu piša Aleś Harun:

„Serca bolej nie śniajecca,
„Serca płača žałaśliwa:
„Ci daść Boh, ci dawiadziecca
„Byci tam, dzie Naša Niwa".

Nidaŭna ja wyčytaŭ u hazeci, što biskup Teodorowič kazaŭ u Sejmie, jak to jaho raduje, što Biełaruś likwidujuć kruhom. Skažycie, pan.e Redaktar, jakaja heta radaść biskupu katalickamu? A iznoŭ, čamu sacyjalisty prypaminajuć ksiandzu Lutasłaŭskamu, kab jon wiarnuŭsia da nawuki Chrystusa. Skažycie, kali łaska, bo tut niešta nie tak. Hazety da nas dachodziać dobra. Čytaim.

Swoj Caławiek.

AZIARODAWIČY, Wilejskaho paw.

Ja mnoha čuŭ i sam čytajučy „Krynicu", wiedaju, što u joj mnoha pišycca ab siałanskim žyćci, dyk nadrukujcia-ž i ab žyćci našaj wioski. A žyććio naša wielmi sumnaje. Časopisi biełaruskija nia to ŭ našaj Kaścianieŭskaj woł., ale i ŭ cełym našym Kuranieckim rejonie mała spatykajucca. Polskija časopisi jak „Naš Kraj", „Ziemia Wileńska" i «Dziennik Wileński» atrymliwajuć tolki pany i ksiondz. Tak što narod žywieć i nia wiedaječ, što robicca na świecie. Ale z hetym možna pamirycca: dzie biadnata, tam i ciamnata.

A ciapier pasłuchajcie, jak nam tut žywiecca i asudzicie sami. Narod u nas kruhom biedny. Naprykład u našaj wioscy: damoŭ usich 34. Try haspadary majuć pa cełaj wałoca (u wałoca ŭ nas 14 dziesiancin), dwa haspadary pa paŭwałoki, a rešta pa trećciaj, pa čaćwiortaj, pa piataj i pa šostaj čaści. Bahaciejšyja majuć pa 2—3 karowy a biadniejšyja pa adnej. Koniej, praŭda što, choć zdochlinkich, ale ŭse majuć. Sianco usiu zimku ŭsie kuplali aprača, „bahatyroŭ" paŭwałočnikaŭ i wałočnikaŭ. U wosień na koniej pawydawali pašparty i kazali, što nia buduć koniej kraści, a kali chto i ukradzieć, dyk palicyja skora znajdzić. Za paspart treba było płacić 5 rubloŭ. Ludzi pawieryli hetamu i nawat sami kazali, što heta dobraja wydumka. Piać rubloŭ i choć pazyčyŭ u susieda katory bahaciejšy, ale nie škadawaŭ, bo dumaŭ što nichto kania jaho nie ŭkradzie; až akazałasia, što ciapier jašče horej stali krašci koniej. Kali sielanin pojdzie zajaŭlać u palicyju ab kražy kania i prasić pomačy, dyk jamu adkazywajuć kab dobra zamykaŭ, a jany jaho kania nia buduć pilnawać. I šukaj kania kali jon už niema, wiedama dzie. Ciapier u nas płaciać za karowu kožny miesiac u wołaść. U Kaścienieŭskaj wołaści dahetul płacili pa 10 rubloŭ a u Rečkaŭskaj i Kuranieckaj pa 17 r. ad štuki. Sialanie chacieli pastanawić, kab płata była ad ziamli, bo druhi žywieć na wałoca, a maić adnu karowu i, naprykład jak moj baćka, na paŭtary dziesianciny adnu karowu, a pany tak sama najbolš pa 5—7 karoŭ majuć. Adzin raz sabralisia ŭ wołaś starasty i sialanie i pastanawili płatu ad ziamli i pratakoł napisali, ale štož z hetaha wyšła: jak razyšlisia sialanie, dyk pratakoł hety pierarabili, a napisali tak: „Za zgodą wszystkich sołtysów i ogólnego zebrania włościan gminy Kościeniewickiej postanowiono płacić pozysk bydłowy w kwocie takiej: od krowy 10 rub. od ciołki 7 r. od cielęcia 3 r. i od swini 3 rubli".

A ciž narod tak pastanawiŭ? Dy pawažsia akazacca, dyk zaraz ciabie nazawuć balšawikom. Wot z hetym dyk sialaninu najhoršaja biada, bo ad ich usiaho patrabujuć i miasa i masła i małaka jajak, a pašy dyk i niama.

Mužyk ciarpić, bo nie maje kudy zwiarnucca s paradaj. Pojdzieć ci ŭ wołašći ci ŭ rejon žalicca, dyk jašče dobra kali won prahoniać i durnym nazawuć.

Lš.

U ćym sława i značeńnie XIX staleććia?

(Kančatak).

Tolki piśmienstwa polskaje, dy rasiejskaje ŭsio razwiwalisia biazupynna i nia mieli bolšych pieraškod, kab pieramahčy adrazu łabinščynu, a paśla prancuščynu. A dla bolšaści słewianskich narodaŭ nastała tady noč, noč ciomnaja i strašnaja. Pahasli ŭsie hwiezdy na našym narodnym niebie, a kali jakaja z ich niaśmieła zazihaciełа na chwilinu, ciemra paśla zdawałasia ludziam bolš horšaj i strašnaj. Ab mienšych, i słabiejšych narodach silnyja hetaho świetu kazali užo bytcym jak ab nieistnujučych.

Dy woś pačałosia słaŭnaje ŭ sawym pačatku wialikimi wojnami i doŭhimi kanhresami XIX-aje staleććie, i paśla doŭhaj hetaj zimy, nad krajami paŭdzionnych i zachodnich sławian pawieiŭ ciopły wiasienni wietrŭk: pačałosia budzicca ich žyććio narodnaje, samabytnaje. Woś Uknaina, jakoj piśmienstwa pačałosia ŭ 11 12 staleććiach ŭ Kijawie, tolki ŭ samym pačatku XIX staleććia, iznoŭ nawjazała uić swajej narodnaj tworčašci piarom takich pieśniaroŭ z Božaj łaski ja Kotlarewskij, Motłyńskij, a krychu paźniej Šewčenko, Kwitka i inšyja.

Taksama da kanca XIX stal. nia mahło być mowy ab pryhožym piśmienstwio ŭ Čechaŭ. Česki ksiondz, wnčyciel i kali nie-kali česki šlachcic, dahetnl samyja słabyja ŭ šeskaj mowie, pačali sa ŭsich sił pracawać, kab rodnuju mowu raźwić i zdabyć dla jaje ŭsie prawy. I ščyraja praca pašła. Ra s, braty Mrštuk, Holeček, Światopluk Čech, Jarosław Vichlicky i inš.—abaroncy i twarcy českaho sučasnaha piśmienstwa. I ciapier nima užo takoj tworčašci (paezija, proza, drama), u jakoj-by Čechi nia mieli mastakoŭ piara.

A jak było u Sławencaŭ? Pryhladajučysia z boku, zdajecca, što hetyja narody adzin u druhoha wučylisia i razwiwalisia byccam pa adnej linji. Sławienski ksiondz Vudnik pieršy pačaŭ na mała tady uradžajnaj narodnaj ich niwie literackuju pracu. I tolki paźniej pakazałasia, jakich pładoŭ možna tut było dažakacca. Pieršym pieśniarom u sławiencaŭ byŭ Prešeru, za im pašli ksiandzy Gregočič i Aškerc. Šmat pracy dla swaho narodu pałažyła tut katalickae duchawienstwa z biskupam Słomšekom. Dziakujučy ich zachodu paŭstała „Suwiaź św. Mohora", jakaja sławienskija knihi pašyraje nawiat u Ameryce, Ehipcie i paŭsiudy, hdzie jość choć krycha Sławencaŭ. Kali hawaryć ab adradžeńni u XIX stal. Charwatskaho piśmienstwa, dyk apr ača Matavulj,a, treba adznačyć wiekawiečnyja zasłuhi wialikaho charwatskaho biskupa Stoszmajera, jaki załažyŭ u Zagrebie „Iugosławianskuju Akademiju".—

Serby, jakija majuć adnu z charwatami mowu, tolki u XIX st. na wačach našych baćkoŭ „z ničoha" stwaryli swajo piśmienstwa, što razwiwałasia pad inšymi upływami, jak piśmienstwa katalickich ich susiedziaŭ Charwataŭ. Načatak tworčašci źwiazany tutaka z imianiem manacha

Wioska WIERCIALIŠKI, Hrodzienskaho paw. Rady my byli, kali znajšli i pračytali ŭ „Krynicy“ ab rodnym našym kucie. Siońnia tolki chočym paprawić małuju abmyłku, jakuju pabačyli my ŭ henaj wiestcy. Tamaka haworycca, što katalikoŭ ŭ Wierciališkach było zaŭsiody nia mnoha. Ab hetym wymoŭna świedčyć toje, što ŭ Wierciališkach, a nie tak dzie, maje być pastaŭlena katalickaja kaplica. Jość užo dla hetaha ziamla, jość i materjały. Šybkaje zbudawannie kaplicy byłoby nadta pažadanym dla tutejšych i susiednich žycharoŭ.—Wierciališki naležać da pa-bernardynskaj parachwii u Hrodnie, našym probaščam jość Kuryłowič, jaki starajecca dla ŭsich narodnaściej być saŭsim sprawiadliwym.

Sacha.

Wioska ADAMOWIČY, Auhustoŭskaho paw. Parachwija naša i wioska čysta biełaruskaja, jak naahuł wakolicy Horadni. Zaŭsiody i paŭsiudy Biełarusy — heta bytcam zabyty Boham i ludźmi narod, asablіwa-ž heta treba skazać ab našym kucie. Wilenščyna i Horadzienščyna, nia kažučy ŭžo ničoha ab Mienščynie, byli zaŭsiody u duža lepšym pałažeńni. U 1918 h. ŭ Auhustowie była biełaruskaja škoła i mieła maładoha i spraŭnaho wučyciela. Jeździŭ !on zimoju 1918 h. ŭ Wilniu na Biełaruskuju Konferencyju. Šmat ŭ čom niemcy pieraškadžali jamu pašyryć pracu na biełaruskaj niwie. U adamowičckaj parachwii šmat jość daŭniejšych unijataŭ, jakija mnoha zažyli usialakaha ździeku padčas kasawańnia Unii na Padlasiu. Nia tak dalokija časy, kali pierad ukazam 1905 h. daŭniejšyja unijaty z akolic Adamowič nočaju ciškom išli da Hrodny i tutaka spawiadalisia u Fary. Dniom było bajazno uradnikaŭ i žandarmaŭ. Biskup naš Karaś žywie ciapier uPuńsku, adnak znosiny z im u wajenny čas wielmi trudnyja. Ksiandzoŭ biełarusaŭ u blizkich wakolicach nima, bo ks. praf. Beto u Łomžy, a ks. Trzasko u Zakapanym lečycca. Siarod maładych ksiandzoŭ jość bolš biełarusaŭ, dyk i adradžeńnie biełarusaŭ ŭ Auhustoŭščynie i Sejnenščynie pojdzie chutčej ŭpierad. Treba rabotnikaŭ! Chaj Wilnia i Miensk nie zabywajucca ab swaich brataoch.

Uporysty.

IŠČOŁNA, Lidzkaho paw.

Prypadkowa mnie dawodziłasia čytać hazetu „Krynicu“, nadtaž jana mnie spadabałasia, tak što ni adna hazeta tak mianie niezacikawiła, jak heta „Krynica“: u joj ja paznaŭ ŭsiu praŭdu. Ciapier nadumaŭsia ja wypisać «Krynicu» i to kolki numiaroŭ adrazu, bo duža chto mianie prosić hetaj hazety, dyk niachaj jana razšyrajecca i razchodzicca. Naša parachwija Iščolnickaja usia ušiusiusianka Biełaruskaja. Šmat čaho cikawaho napisaŭby, ale na pieršy raz chopić.

Blizki.

BARUNY, Ašmianskaho paw. Sumna i spaminać ab tym, što robicca u našym pawiecie, ale ciapier ja skažu tolki ab Barunach. Narod tut duža ciomny, ale kali prypomnić letašni hod, dyk sioleta biełaruskaja sprawa kudy lepiaj staić, bo my ŭžo maim šmat świedamych biełarusaŭ, i duža mnoha prychilnikaŭ. Za heta treba dziakawać „Krynicy“. Woś tolki knižak zusim mała jość. Nikatoryja tut wioski spadziawalisia atrymać mnoha biełaruskich knižak, bo mieli tut załažyć biblioteki, ale zrabić heta nieŭdałosia, bo jak tolki prywieźii hetyja knižki z Wilni u Baruny, dyk hetyja pany zaraz-ža ich zabrali i tak my ich nie dastali

B. H.

Wioska ARLENIATY, Ašmianskaho p. Tut blizu ŭsie świadomyja biełarusy i ŭžo biarucca da pracy dziela lepšaj doli i lepšaho žyćcia sialanina Biełarusa, ale ŭ hetym im wielmi škodzić wioska Piatrowičy; heta wioska takaja samaja jak i ŭsie wioski haworać pa biełarusku, ale jany siabie ličać važniejšymi, i biełaruskaho ŭsiaho nia lubiać. Ažno 6 maja atprawiŭsia adzin z ich u wiosku Arleniata, i pačaŭ treści chaty, šukajučy hazet i biełaruskich knižak, a najbolš pryčapiŭsia da S. Stankiewiča, u jakoha znajšoŭ biełaruskija ẑhazety i mnoha knižak. Chodziačy pa chatach usio śmiajaŭsia z biełaruskaj mowy, kažučy što u našaj mowie tolki sa skacinaj haworać. Cikawa, ci my kali dačakaimsia swabody, ci nie, bo my tolki ab jej čytali i čuli haworačy, ale widzieć išče nia pryšłosia.

Banadyš Harutnik.

ADUSIUL I AB USIM PATROCHU.

AB WAJNIE POLŠČY Z BALŠAWIKAMI.

Apošnimi časami duža šmat čaho cikawaha zdaryłasia na wajnie. Palaki susim źbili balšawikoŭ i prahnali da Dniapra zabirajučy i Kijaŭ. Balšawiki zrazumieli, što im pad samym nosam wialikaja niebiaśpieka, dziela čaho, uciokšy z Ukrainy jany wialikimi siłami udaryli na Palakoŭ na froncie biełaruskim. Ale i tut napor ich atkinuty i musić uznoč balšawikom prydzicca ucikać dalej.

ANHLIJA I BALŠAWIKI.

Anhielcy duža žadajuć, kab mańčyma najchutčej pačać handlawać z Rasiejaj. Woś u hetaj sprawie niedaŭna i wialisia miž imi pierahawory. Balšawiki najbolš patrabujuć tych materyjałaŭ, jakija im patrebny da wajny, čaho Anhielcy nie nadta chočuć dać, ale na hrošy daduć, tym bolš, što balšawiki padradžajucca płacić zołatam.

Z ŁATWII.

Łatyšy užo, jak wiedama, zdabyli sabie swaju dziaržawu. Jany užo majuć swoj Sojm, jakoho adkryćcie adbyłosia duža światočna. Usich pasłoŭ u sojmie 160, ź jakich 6 caławiek ad chryścijanskaj demakracii, na čale jakoj staić žsiondz Trasun wice-ministr unutrannych spraŭ.

Biskupam Łatyšskim užo u chutkim časi budzie ks. Sprenhowič, jaki dahetul prabywaje ŭ Galanach pry wiaskowym kaścieli.

Łatyšski urad užo robić paradak ź ziamloj: užo jość wydana prawa, kab pany najchutčej prystupili da raździełu swajej ziamli; pry sabie jany mohoć pakinuć tolki 10 dziesiancin. Čužyncy na ziamlu u Łatwii nie majuć nijakoha prawa.

Ź LITWY.

15-ho maja—heta wialikaja świata Litoŭcaŭ: u hetym dni adbyłosia adkryćcie Litoŭskaho Sojmu. U Sojm ad chryścijanskaj demokracyi uwajšło 59 asob.

Litoŭcy ciapier wiaduć pierahawory z balšawikami; jak widać z hazet, balšawiki pryznajuć niezaležnaść Litwy. Maskoŭska-Litoŭski dahawor u chutkim časie padpišycca.

Francyja taksama pryznała niezaležnaść Litwy, ale, kažuć, tymčasowa.

PAPIESKI WIZYTATAR NA UKRAINIE

Kali Lwoŭ, zaniało Polskaje wojska, Unijackaja cerkwa zaležnaja ad Rymu biezpasredna, jak było zaŭsiody, stałasia zaležnaj ad papieskaho nuncijuša Ratt'iaho u Waršawi, a hetakaja zaležnaść nie na karyść Unijackaj Cerkwy. Dyk woś Papież źwiarnuŭ na heta uwahu i naznačyŭ asobnaho wizytatara, jaki užo pryjechaŭ i prabywaje u Lwowie, jak u siarodku unijackaho žyćcia.

PRYZNANNIE ŽYDOM PALESTYNY.

Užo akančalna Palestyna pryznana žydom. Ciapier, chto ź ich zachoče, pajedzie sabie u swaju daŭniejšuju baćkaŭščynu, kab žyć swaim, niezaležnym žyćciom.

Wialikaje heta zdareńnie wyklikała ščyruju radašć u žydoŭskaho narodu.

Obradowiča, jaki pad ŭpływam pracy susiedziaŭ pačaŭ pisać u matčynaj mowie, zamiest užywać starosławianskaj cerkoŭnaj. Doŭhija i lutyja wojny z Turkami «za światy kryž i załatuju wolnaść“ dawali mnoha karysnaho materjału serbskim pieśniarom: (biskup Nušicki i inš). Jašče małodšaje piśmienstwa B a ŭ h a r a ŭ. Tolki u druhoj pałowie XIX stalećcia mowaj baŭharskaho piśmienstwa, stałasia mowa narodnaja, a dahetul ubohaje Baŭharaŭ piśmienstwa karystała z niejkaj nierazumiełaj dla narodu miešaniny mowaŭ: cerkoŭno-sławianskaj, hreckaj, tureckaj... Woś dla baraćby z hetym Cankow wydaŭ ŭ Wieni baŭharskuju hramatyku, a braty Miladinowy zbornik baŭharskich pieśniaŭ. Paźniej pracawali tut Kazavelow, Lewski i inš.

Astajecca niekulki słoŭ ab p a ł a b s k i c h s ł a w i a n a c h, jakija cudam astalisia u Niamieččynie. Ich najlepšy pieśniar—Čišinski, a jazykawied—Muka.

Pracujučy, kab zdabyć prawy dla swajej rodnaj mowy i raźwić jaje, našy bratysławianie zachodnija i paŭdzionnyja zda byli śpiarša samaŭpraŭleńje, jakoje zwolniła ich s pad ułady niemcaŭ, turkoŭ, madziaroŭ, hrekoŭ, italiancaŭ, maskalaŭ, a ciapier jany ŭžo budujuć susim niezaležnaje dziaržaŭnaje žyćcio, jak Čecho-Sławakija, Iuho-Sławja, Ukraina..., a jašče pierad paŭwiekam zdabyli užo jaho Serbja i Baŭharyja.

Dyk chto paśmieje ciapier kazać nam u wočy, što praca nad adradžeńniem swajho narodu heta daremny trud, što narodu z małaświadomaj masy nijak nia stworyš, što silniejšyja kultury zaŭsiody zabjuć maładoje piśmieństwa, što duchawieństwa nie pawinna pamahčy swajmu narodu u jaho ciažkim nacyjanalnym žadańni?!.

Kładučy piaro, chaču padzialicca z čytačami pieknymi sławami Palackaho wiadomaha českaha historyka: „Kalib ja byŭ apošnim synam jakoka narodu, choćby cyhanskaha, ŭsioždyki staraŭsiab, kab pašla hetaho narodu astaŭsia pačesny ŭspamin“.

S a ł a d u c h.

Z WILNI.

Wilenskija hazety, jakija praz niejki čas susim nia wychodzili, pakazalisia uznoŭ.

Biełaruskija dziejačy i palityki z Mienska Łosik, Smolič, Rak-Michałoŭski praz niekulki dzion byli ŭ Wilni, dzie adbyli ważnaho palityčnaho značeńnia narady jak ź Wilenskimi biełaruskimi dziejačami, tak sama i s polskimi demakratami i socyjalistami.

Amerykanskaja Misija niedaŭna była ŭ Wilni i miž inšaj pracy ŭ harodzie Bernardynskim ahladała ŭsich dziaciej, jakija karystajuć z amerykanskaj padmohi. Siarod dziaciej byŭ i naš biełaruski prytułak. Praŭda, našych dzietak była hramadka niewialičkaja, ale i jana šmat hawaryła biełaruskamu sercu: hetyja dzietki — nadzieja našaj pryšłaści, piarednija siły, baračbisty za swaju ziamlu, za dolu, za adradžeńnie biełaruskaj dušy.

Prafesar St. Lubič Majeŭski wiedamy swajej wučonaściaj Biełarus, jaki dahetul prabywaje u Polšcy niedaŭna adwiedaŭ Miensk i Wilniu. Widziačy šmat niedachwatu u pačatkawaj narodnaj našaj pracy, a najboĺš u pracy praświetnaj, jon padniaŭsia achwiarawać Baćkaŭščynie Biełarusi swaju nawuku, swaju siłu. Praf. Lubič-Majeŭski užo chutka pryježdžaje u Miensk i pačnie pracu dziela budawańnia biełaruskaj narodnaj škoły.

Wilenskaja Biełaruskaja himnazija končyć u chutkim časie lekcyi i pačnieć egzaminy, jakija skončacca apošnaho maja. Biełaruskaja himnazija u pryšłym hodzie maje wyhladać inakš, jak sioleta: buduć tolki čatyry, ci piać klasaŭ himnazii i try klasy škoły ahulnaj pačatkawaj. U hetaj himnazii ŭsio budzie wykładacca pa biełarusku, padručniki biełaruskija pryhataŭlajucca. Himnazija heta užo budzie sapraŭdy biełaruskaja narodnaja škoła, ź jakoj buduć wychodzić našy dziejačy, našy abaroncy.

PADZIAKA.

Biełarusy-Kooperatory na źjeździe u Wilni 28 krasawika sioł. h. na Biełaruski Prytułak achwiarawali:

Konanaŭ	600 m.
Budźka	100 „
Čyžeŭski	100 „
Hermanowič	100 „
Kančeŭski	100 „
Łastoŭski	100 „
Drazdowič	100 „
Siemienas	100 „
Ks. Romejko	200 „
Ks. Šutowič	100 „
Kuleš	100 „
Romejko	60 „
Świašč. Białajeŭ . . .	30 rb.
Krywionak	100 m.
Usiaho	1860 m. i 30 rb.

Usim wyšejuspomnianym asobam Biel. Kamitet Pomačy Paciarpieŭšym ad wajny hetym składaje ščyraje dziakuj.

Staršynia Ks. A. Stankiewič.
Pisar. H. Bahdanowič.

BIEŁARUSY!!!

Nia budźcie wyrodnymi i zdradnymi synami našaj Baćkaŭščyny-Biełarusi, bo zdrada Baćkaŭščyny prastupak najbrydčejšy. „KRYNICA“ nie nawidzić zdrady i wyrodstwa. Jana dajeć wadzicu, jakaja usiałakaje bałota, usiałakija plesni z dušy Biełarusa admywaje. „KRYNICA“ dajeć wadzicu, jakaja ab lepšaj doli burlić. Biełaruskamu siarmiažnamu ludu. „KRYNICA“ dajeć wadzicu, jakaja roŭna poić Biełarusaŭ-prawasłaŭnych i Biełarusaŭ-katalikoŭ, bo ŭsich was za rodnych bratoŭ maić.

„Krynica“ ad hetkich asob padmohu atrymała:

Jazep Zdanowič	30 m.
Ks. W. Taškun	25 „
Ksiondz Y.	40 „
N. N.	2000 „
Ksiondz J. Žamejć . . .	40 „
A. Krepski	50 „
Z.	25 „
Ksiondz X.	1500 „
Fr. Cimachowič . . .	10 „
Fr. Č.	35 „
Ksiondz A. Aŭhustynowič	40 „
A. Hryška	10 „

Usim achwiaradaŭcam najlepšaja padziaka—wolny, ščaśliwy Narod Biełaruski.

ZARTY.

SYN I BAĆKA.

— Skažy mnie, tata, što heta takoje durań? Ci heta źwier, ci ptaška?—

— Ani ptaška, ani źwier, ale taki samy čaławiek, jak ty i ja.

SWAJA POČTA.

A. SIEĆKO u Wišniawie: Hrošy atrymali. „Krynicu“ pasyłaim. Biełaruskaja hazeta litarami ruskimi wychodzić u Mensku: wul. Mickiewiča, Biełaruski dom.

J. MURAŠKO u Miensku: Hrošy atrymal. Prośbu spaŭniaim.

HARONIMU ŠAFRANU: Hrošy atrymali. «Krynicu» pasyłaim.

F. MIŁAŠU: Hrošy atrymali. «Krynicu» pasyłaim.

JAZEPU MASCIANICY: Hrošy atrymali. «Krynicu» pasyłaim.

St. SYMKOWIČU: Hrošy atrymali. „Krynicu“ pasyłaim.

Ks. Fr. ALAŠKIEWIČU: Wam u Zadaroža praz Hłybokaje «Krynicu» pasyłaim.

«CHRYSCIJANSKAJ DEMAKRATYČNAJ ZŁUČNASCI» u Miensku: «Krynicy» zaŭsiody 100 štuk pasyłaim.

BIEŁARUSKAMU Pedahohičnamu Instytutu i Nacijanalnamu Kamitetu u Miensku: „Krynicy“ pa piać štuk pasyłaim.

JANKU STAPOWIČU: rukapis i hrošy atrymali. Padziaka.

KAZIMIRU AUDZIEWIČU u Trabach: Wam „Krynicu“ pasyłaim s pryjemnaściaj. Duža dobra, što Wy swaho ubrodu nie zdradžaicie. A što jošč šmat zdradnikaŭ i wyradkaŭ, dyk ničoha: jany pahinuć, bo sprawiadliwaść machniejšaja ad ich.

WINCUKU LEMIEŠU: rukapisy wašy atrymali. Karystaim, dziakuim i prosimo bolš pisać.

J. TARČEUSKAMU u Ašmianie: Čamu nie atrymliwaicie „Krynicy“—nia wiedaim. My wam jaje pasyłaim. Wierš atrymali. Razhledzim.

Fr. SUBAČU. Za wierš padziaka. Drukuim. Majučy časinu pišycie bolš.

SWAJMU ČAŁAWIEKU S KARYCINA: Čamu Biskup Teodorowič ciešycca, što Biełarusi paništać trudna i čamu ksiandzu Lutasłaŭskamu socyjalisty prypaminajuć ab Chrystusie—wy sami sabie patrapicie atkazać, kali dobra padumaicie.

ABWIESTKA.

Prypaminaju i padaju da ahulnaha wiedama pradaściarohu, što za usiaki čyn procin Aružnaj Siły Polskich Wojskaŭ, sproba wypaŭnienia ich i złosnaje niepieraškodžywańnie u hetym, pawinny, biaz uwahi na toje, ci cywilnaja, ci wajskowaja asoba, ci padburaŭ tolki, ci hłaŭny spraŭca, ci pamocnik, ci spraŭca faktyčny ci moralny—u dumku abawiazkowych ustaŭ pad wyrak Wajskowych Sudoŭ i u razie dapuščeńnia takoha čynu buduć addawany Palawomu Sudu i karacca turmoju, abo śmiercju praz rozstreł.

Da takich čynaŭ naležać pamiž inšym:

1. Usiałakaja psawańnie komunikacyi, mastoŭ, čyhunačnaj kalei i paasobnych budynkaŭ, služačych metaj kamunikacyi čyhunačnaje, darožnaje, ci wodnaje.

2. Usiakaja psawańnie telehrafičnych i telefoničnych ustanoŭ.

3. Usiakaja psawańnie wajskowych fabrykaŭ, pracujučych na armiju.

4. Usiakaja praca skirawanaja na toje, kab zrabić niemahčymym apieku nad armijaj i jaje patrebami z pomčču arhanizawania i wyklikańnia zabastowak u fabrykach ahulnaho karystannia, patrebnym tak sama i dla armii jak: elektrounia, wadaciahi, hazawyja fabryki i t. d. tak sama u fabrykach astajuščychsia pad wajskowaj uładaj, i praz zapsawańnie henych.

5. Usiakaja čynnaści, wypływajučyja z ancidziaržaŭnych pabudak i skirowanych procin addziełaŭ, zakładaŭ i wajskowych ustanoŭ, ci asobnym wajskowym asobam, ich žyćciu, zdaroŭju, ci biaźpiečnaści.

6. Usiakaja niezdawolenaja ahitacyja u šerengah Polskich Wojsk.

7. Špiehoŭstwa i usiałakija znosiny z woraham.

8. Šyreńnie fałšywych, ci niepraŭwieranych wiestak ab aperacyjach Polskich Wojsk i zdareńniach na froncie z metaj patrywožyć hramadzianski nastroj.

9. Nie pazwolenaje šyreńnie wiestak a ruchu Polskich Wojsk.

10. Usiakija inšyja čynnaści majučyja na mecie prynieści škodu Polskim Wojskam ci ich bajawoj aperacyi.

Dziela hetaha pradaściarahajucca usie prad wypaŭnieniem wyžej padanych čynaściaŭ.

Maralnym abawiazkam usiaho hramadzianstwa jošč u imia ahulnaj karyści pamahać Wajskowaj Uładzie niščyć usie takoha rodu čynaści i zachawańniu ahulnaho ładu i paradku.

Wilnia, dnia 23 traŭnia 1920 h.

Kamandujučy 7 Armijaj
hienierał-paručnik Zihadłowič.

Redaktar i wydawiec Ks. Adam Stankiewič.

Pazwolena Wajen. Canzuraj.

Drukarnia Kooperatyŭnaje Tawarystwo „DRUK“, Wilnia, Trockaja wul. № 13.